

Atskaite
par Rīgas Brīvostas pārvaldes un Latvijas Universitātes
2025. gada 12. jūnija līguma Nr. P-36/25 izpildi
2025. gadā

Rīgas brīvostas teritorijā ligzdojošo ūdensputnu monitoring

Atskaites sagatavotājs un projekta vadītājs: Ivo Dinsbergs
Mag. biol., LU Bioloģijas institūta Ornitoloģijas laboratorija

Rīga 2025

Ievads

Daudzu ūdensputnu sugu un to populāciju lielums pēdējās desmitgadēs Eiropā ir būtiski samazinājies. Galvenais iemesls ir piemērotu ligzdošanas biotopu platību un kvalitātes samazināšanās. Līdzīgi procesi notiek arī Daugavas lejtecē Rīgas brīvostas teritorijā un tie galvenokārt saistīti ar ostas saimnieciskās darbības paplašināšanos, piemēram, jaunu terminālu izbūvi Krievu salā. Lai kompensētu ar ostas darbību saistīto ietekmi uz putnu populāciju, Rīgas brīvostas pārvalde veic pasākumus šīs ietekmes mazināšanai, piemēram, ūdensputnu ligzdošanai piemērotu teritoriju izveidošanu un uzturēšanu. Lai sekotu putnu sugu sastāva un skaita izmaiņām ūdensputnu ligzdošanai potenciāli piemērotajās vietās Rīgas brīvostas teritorijā un vajadzības gadījumā uzturētu un uzlabotu šo vietu piemērotību dažādu ūdensputnu ligzdošanai un citām dzīves norisēm, tiek veikts ligzdojošo ūdensputnu monitorings īpaši aizsargājamās teritorijās „Mīlestības saliņa” „Krēmeri”, kā arī Žurku salā..

Atskaite sagatavota saskaņā ar 2025. gada 12.jūnija līgumu Nr. P-36/25, kas noslēgts starp Rīgas Brīvostas pārvaldi un Latvijas Universitāti.
Atskaitē atspoguļota informācija, kas iegūta 2025. gada ligzdošanas sezonā Iegūtie rezultāti salīdzināti ar iepriekšējo gadu datiem un sniegtas rekomendācijas par turpmāk veicamajiem darbiem augstākminētajās teritorijās.

Monitoringa rezultāti

Žurku sala

Pirmās ligzdojošo ūdensputnu uzskaites Žurku salā tika veiktas 2002., 2003. un 2006. gadā, bet regulāri monitorings veikts no 2007. līdz 2015. un no 2018. līdz 2025. gadam. Šajā sezonā gadā Žurku sala apmeklēta 29. maijā, 26. jūnijā un 11. jūlijā.

Lai sekmētu ūdensputnu (galvenokārt kajveidīgo) ligzdošanu, Žurku salā kopš 2007. gada ir veikti biotopu uzlabojumi. To ietvaros sala tiek atbrīvota no krūmu un koku apauguma, daļēji arī no dažādiem saskalotiem atkritumiem. Pēdējo reizi apauguma likvidācija ir veikta 2023. gada rudenī. Kopš 2007. gada notikušas arī citas izmaiņas gan uz pašas salas, gan tai blakus. Kā būtiskākās minamas 2009./2010. gadā pie salas Daugavas pusē uzbūvētā kuģu piestātne (estakāde), kas ar tiltiņu ir savienota ar pašu salu. Vismaz kopš 2020. gada pārkraušanas darbi šajā piestātnē (putnu ligzdošanas sezonas laikā) acīmredzot ir pārtraukti. Pēc 2010. gada uz salas uzstādīta navigācijas ierīce, salai abās pusēs ūdenī uzbūvēti pāļi kuģu pietauvošanai.

Kā katru gadu, arī šogad Žurku salā ir atrasti beigti vairāku sugu putni – sudrabkaijas (gan jaunie, gan pieaugušie putni), lielie ķīri un meža pīle. Putnu bojāejas cēloņi, bez padziļinātas ekspertīzes nav nosakāmi. Atsevišķi putni kļuvuši par upuri kādam plēsīgajam putnam, iespējams, vistu vanagam *Accipiter gentilis*. Tomēr, vērtējot beigto putnu skaitu, secināms, ka tas ir “normas robežās”. Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī šogad salā ir novērojamas ūdeņu strupastu (ūdēnsžurku) *Arvicola terrestris* alas. Tomēr tā nav uzskatāma par draudu ūdensputniem, jo ir augēdāja.

Pirms diviem gadiem – 2023. gadā, daudzviet Latvijā kaiju kolonijās tika konstatēta putnu gripa, kas izraisīja putnu masveida bojāeju. Šogad precīzu ziņu par putnu gripas izplatību nav. Visticamāk, putnu gripas dēļ salā ligzdojošo sudrabkaiju skaits 2023. gadā ievērojami saruka. Šogad salā ligzdoja 276 pāri sudrabkaiju kas ir vidējs rādītājs. Neraugoties uz 2023. gada rudenī veikto krūmu izciršanu, sala pamazām atkal aizaug ar krūmiem, vietām piekrastes joslā – ar niedrēm. Nesen veiktie krūmu ciršanas darbi ir nākuši par labu ligzdojošajiem putniem, īpaši pīlēm. Tomēr, pēc salas apmeklēšanas, secināms, ka pēc 2025. gada sezonas, noteikti nepieciešams veikt krūmu ciršanu.

Aktīva cilvēku darbība un regulāra uzturēšanās salā arī 2025. gadā nav konstatēta. Ir secināts, ka notikusi atsevišķu ostas infrastruktūras objektu sakārtošana un atjaunošana. Kuģu pārkraušanas darbi pēdējo pāris gadu laikā netiek veikti. Cilvēku neesamība un pārkraušanas darbu pārtraukšana pozitīvi ietekmē uz salas ligzdojošos putnus, jo tie netiek pakļauti traucējumam ligzdošanas un mazuļu barošanas laikā.

1. attēls. Bojā gājusi sudrabkaija. Žurku sala, 2025. gada 29. maijs.
Ivo Dinsberga foto

1. tabula. **Ligzdojošo putnu skaits (pāri) Žurku salā laikā no 2002. līdz 2025. gadam.**

[illegible]

2025. gadā (1. tabula) salā kopā uzskaitītas 276 sudrabkaiju ligzdas (2. attēls). Šogad konstatēto ligzdojošo sudrabkaiju pāru skaits ir nedaudz mazāks kā gadu iepriekš. Ņemot vērā vidējo rādītāju – 274 pārus – ligzdojošo pāru skaits iekļaujas vidējā rādītājā un nav pamata satraukumam par to samazināšanos. Arī iepriekšējo gadu dati rāda, ka straujas skaita svārstības ir raksturīgas šai kolonijai.

Pirmajā apmeklējuma reizē 29. maijā lielākajā daļā ligzdu mazuļu jau bija izšķīlušies un atradās vai nu ligzdās vai arī pārvietojās pa salu. Otrajā apmeklējuma reizē 26. jūnijā jaunie putni vairumā gadījumu vēl nelidoja, 11. jūlijā visi mazuļi jau bija ieguvuši lidspēju. Salas apmeklējumu laikā, kopumā apgredzenoti arī 12 sudrabkaiju mazuļi.

2. attēls. Sudrabkaijas ligzda ar olām Žurku salā 2025. gada 29. maijā.

Ivo Dinsberga foto

3. attēls. Sudrabkaijas mazuļa gredzenošana Žurku salā 2025. gada 29. maijā.
Ivo Dinsberga foto

4. attēls. Pīļu ligzdu uzskaitē, 2024. gada 29. maijā.
Ivo Dinsberga foto

Pēdējo gadu laikā līdz ar pārkraušanas darbu pārtraukšanu uz Žurku salā esošās piestātnes sākuši ligzdot upes zīriņi *Sterna hirundo*. Pirmo reizi uz piestātnes šīs sugas putnu ligzdošana konstatēta 2020. gadā, kad tika uzskaitītas 40 ligzdas, šogad kopumā reģistrētas 11 ligzdas. Pirms 2020. gada upes zīriņu kolonija uz salas pēdējoreiz fiksēta 2008. gadā.

Šī gada 29. maijā uz piestātnes atrastas 11 upes zīriņu ligzdas (5. attēls). Visas ligzdas konstatētas uz piestātnes dienvidu daļas. Šogad reģistrēto ligzdu skaits ir mazākais pēdējo sešu gadu laikā, kopš zīriņi ligzdo uz piestātnes. Vērtējot ligzdošanas sekmes, secināms, ka šogad tā bijusi īpaši nelabvēlīga, iespējams tas saistīts ar uz salas veiktajiem infrastruktūras atjaunošanas darbiem, tomēr drošu pierādījumu tam nav. Pirmajā apmeklējuma reizē uzskaitītās ligzdas, nākamajās apmeklējuma reizēs vairs nebija atrodamas.

5. attēls. Upes zīriņa ligzda uz Žurku salas piestātnes 2025. gada 29. maijā.
Ivo Dinsberga foto

Šajā ligzdošanas sezonā salā kopā atrastas 36 divu sugu pīļu ligzdas (1. tabula). Pirmajā apmeklējuma reizē (29. maijā) atrastas 24 meža pīļu ligzdas: divas no tām jau izvestas, 12 vēl perē un desmit ligzdas bija izpostītas vai pamestas. Konstatētas arī desmit pelēko pīļu *Anas strepera* ligzdas, kurās visās apmeklējuma brīdī vēl notika perēšana. Šogad tika atrasta arī jūraszagatas *Haematopus ostralegus* ligzda, kura pēdējos gadus ligzdo gandrīz katru gadu. Pēc gada pārtraukuma, salā atkal ligzdojam konstatēts paugurknābja gulbis *Cygnus olor* (6. attēls).

6. attēls. Paugurknābja gulbja ligzda Žurku salā 2025. gada 29. maijā.
Ivo Dinsberga foto.

Otrajā apmeklējumā (26. jūnijā) atrasta vēl viena meža pīles un viena pelēkās pīles ligzda, no kurām – meža pīles ligzda vēlāk izpostīta, bet pelēkās pīles sekmīgi izvesta. Pēdējā apmeklējuma laikā (11. jūlijā) tika pārbaudītas atlikušās ligzdas.

7. attēls. Meža pīles ligzda Žurku salā, 2025. gada 29. maijs.
Ivo Dinsberga foto

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, salā ligzdojošo pīļu skaits šogad ir pieaudzis un tas ir augstākais kopš 2022. gada. Pelēko pīļu skaits, kas šogad ligzdoja Žurku salā, sasniedzis jaunu rekordu – kopā 11 atrastas ligzdas. Iepriekšējais rekords astoņas ligzdas, konstatēts 2022. gadā. Jāņem vērā, ka šī suga Žurku salā sākusi ligzdot tikai pēdējo gadu laikā, tādēļ jebkādi dati par potenciālām skaita izmaiņām vēl nav pietiekoši. Diezgan droši iespējams apgalvot, ka salā ligzdojošo pīļu skaits šogad bijis vēl lielāks, bet ligzdas netika atrastas to maskējuma dēļ vai novietojuma grūti pieejamās vietās (piemēram, zem betona blokiem).

Šogad ievērojami ir samazināties sekmīgo pīļu ligzdu īpatsvars (3. tabula), tas bijis zemākais kopš 2021. gada. No kopā zināmajām abu sugu pīļu 36 ligzdām, 23 jeb 63,9% uzskatāmas par sekmīgām, atlikušās 13 jeb 36,1 % nesekmīgo ligzdu iedalāmas izpostītajās (sešas ligzdas) un pamestajās (septiņas ligzdas). Dalījumā pa sugām ligzdošanas sekmju rādītāji ir šādi (detalizēti skatīt 2. tabulā) – meža pīlei sekmīgas 13 jeb 52 % ligzdu, sešas (24%) izpostītas un

sešas (24 %) – pamestas. Pelēkajai pīlei no 11 atrastajām ligzdām 10 jeb 91% tika izvestas sekmīgi, bet viena ligzda (9%) tika pamesta. Ligzdu pamešanas iemeslus nav iespējams droši noteikt – to var izraisīt traucējums vai arī pieaugušā putna bojāeja. Savukārt izpostītajās ligzdas daļā gadījumu tika atrastas pazīmes, ka postītājs bijis gan putns, gan zīdītājs.

Ievērojamā atšķirība sekmības rādītājos starp meža un pelēkajām pīlēm varētu būt skaidrojama ar to atšķirīgo ligzdošanas laiku. Pelēkās pīles ligzdošanu uzsāk vēlāk un, iespējams, iemesls (traucējums, nelabvēlīgi laikapstākļi), kādēļ daudzu meža pīļu ligzdošana bijusi nesekmīga, noticis agrāk.

8. attēls. Uz zemes perējoša meža pīle un tai blakus esošs sudrabkaijas mazulis. Žurku salā 2025. gada 29. maijā.

Ivo Dinsberga foto

Līdzīgi kā iepriekšējo gadu apmeklējumu laikā, arī šogad ligzdās tika atrastas neizšķīlušās olas (3. tabula), tomēr tas ir ievērojami zemāks kā citus gadus (un labākais kopš 2021.gada) Kopumā tādas bija 32 % jeb astoņās meža pīļu ligzdās un trijās jeb 27 % pelēko pīļu ligzdās. Kopējais pīļu ligzdu skaits, kurās atrastas šādas neizšķīlušās olas, ir 11 jeb 30,6 %, kas uzskatāms par salīdzinoši augstu rādītāju. Salīdzinot ar citām pīļu ligzdošanas vietām (Engures un Kaņiera ezeri, dažādi dīķi), šeit konstatēts augsts šādu ligzdu īpatsvars, kurās, kaut arī sekmīgās ligzdās (izšķīlušies un izvesti mazuļi), bija arī nešķīlušās olas (vai nu neapaugļotas, vai mazulis nobeidzies olā pirms šķilšanās). Iespējams, ka augstais šādu “sliktu” olu procents saistīts ar to, ka pilsētas teritorijā ligzdojošās pīles vairāk uzturas urbānā, tātad arī neveselīgākā, piesārņotākā vidē, kas attiecīgi negatīvi ietekmē vairošanās sekmes.

9. attēls. Labi maskēta meža pīles ligzda nātrēs. Žurku sala 2025. gada 29. maijs.
Ivo Dinsberga foto

2. tabula. **Pīļu ligzdas Žurku salā 2025. gadā (kopsavilkums)**

Meža pīle, n=25

Izvestas ¹		Izvestas ar nešķiltām olām ²		Sekmīgas kopā ³		Izpostītas		Pamestas		Nesekmīgas kopā ⁴	
Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%
5	20	8	32	13	52	6	24	6	24	12	48

Pelēkā pīle, n=11

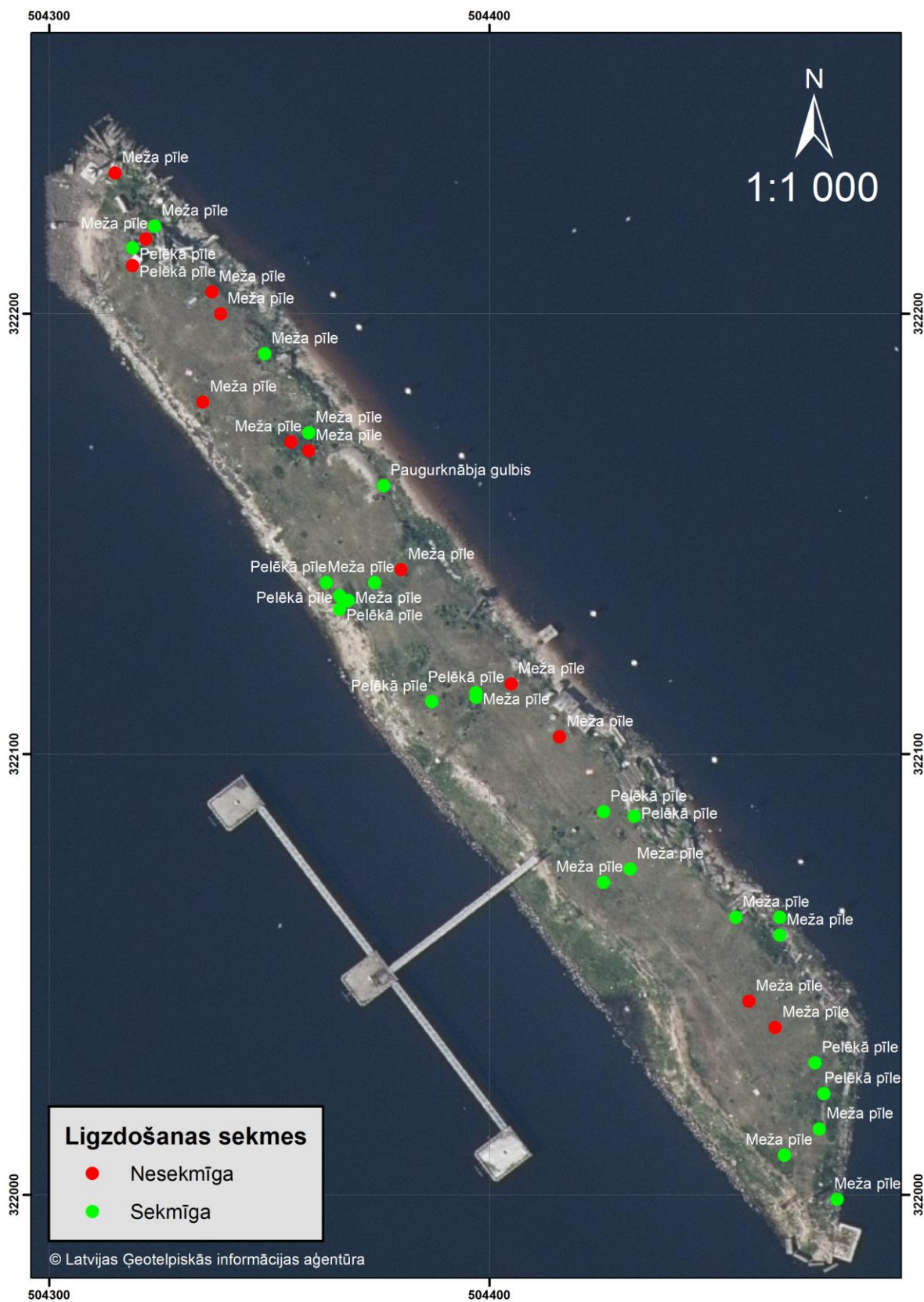
Izvestas ¹		Izvestas ar nešķiltām olām ²		Sekmīgas kopā ³		Izpostītas		Pamestas		Nesekmīgas kopā ⁴	
Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%
7	64	3	27	10	91	0	0	1	9	1	9

- 1. Skaitītas tikai 100% sekmīgi izvestas – izšķīlušās visas olas un mazuļi pametuši ligzdu
- 2. Skaitītas sekmīgās ligzdas kur mazuļi izšķīlušies un ligzdu pametuši, bet ligzdā palikušas neizšķīlušās olas
- 3. Par sekmīgām uzskatītas ligzdas (izvestas + izvestas ar nešķiltām olām)
- 4. Nesekmīgas ligzdas (izpostītas + pamestas)

3. tabula. **Žurku salā ligzdojošo pīļu ligzdošanas sekmes no 2019. līdz 2025. gadam**

Gads	Ligzdas ar zināmu likteni	100% sekmīgās ligzdas ¹		Sekmīgas ligzdas ar nešķiltām olām ²		Visas sekmīgās ligzdas ³		Nesekmīgas ligzdas ⁴		
	Skaitis	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Pamestas	Izpostītas	%
								sk.	sk.	
2019	18	6	33,3	10	55,6	16	88,9	2	0	11,1
2020	17	7	41,2	6	35,3	13	76,5	3	1	23,5
2021	34	10	29,4	11	32,4	21	61,8	6	7	38,2
2022	39	22	56,4	9	23,1	31	79,5	3	5	20,5
2023	25	8	32	8	32	16	64	7	2	36
2024	29	11	38	12	41,4	23	79,3	1	5	20,7
2025	36	12	33,3	11	30,6	23	63,9	7	6	36,1
Kopā	198	76	38,4	67	33,8	143	72,2	29	26	27,8

- 1. Visu pīļu sugu 100% sekmīgās ligzdas – izšķīlušās olas un mazuļi pametuši ligzdu
- 2. Par sekmīgām uzskatītas ligzdas kur mazuļi izšķīlušies un ligzdu pametuši, bet ligzdā palikušas neizšķīlušās olas
- 3. Visas par sekmīgām uzskatītas ligzdas (100% sekmīgas + sekmīgas ar nešķiltām olām)
- 4. Nesekmīgas ligzdas (izpostītas + pamestas)

10. attēls. Reģistrēto ūdensputnu ligzdu izvietojums un ligzdošanas sekmes Žurku salā 2025. gada sezonā.

11. attēls. Skats uz Žurku salu ziemeļu-dienvidu virzienā 2025. gada 29. maijā.
Ivo Dinsberga foto

12. attēls. Skats no ūdens uz Žurku salas ziemeļu daļu 2025. gada 11. jūlijā.
Ivo Dinsberga foto

Ieteikumi turpmākajai darbībai

Žurku salu arī turpmāk rekomendējam uzturēt kā potenciālu kaijveidīgo un citu ūdensputnu (bridējputni, pīles) ligzdošanas vietu, jo citu šādu vietu gan Latvijā kopumā, gan Rīgā un tās apkārtnē, ir maz un to skaits turpina samazināties. Laikā no 2019. līdz 2025. gadam ligzdošanas apstākļi Žurku salā vērtējami kā labi, bet arī turpmāk jāplāno šīs salas periodiska atbrīvošana no krūmu atvasēm, vēlams reizi divos līdz trijos gados. Nocirstās krūmu atvases un nopļautās niedres noteikti jāsavāc un jāsadedzina. Nemot vērā šogad konstatēto situāciju, secināms, ka krūmi apauguma likvidācija jāveic pēc pašreizējās – 2025. gada sezonas!

Lai sekmētu upes zīriņu ligzdošanu un kolonijas saglabāšanos, ilgtermiņā būtu vērts apsvērt kādu daļu no Žurku salas noklāt ar grants un/vai oļu kārtu. Šādā veidā tiktu radītas upes zīriņiem un dažādiem bridējputniem piemērotas ligzdošanas vietas. Šobrīd šie putni mēģina ligzdot uz Žurku salā esošās piestātnes, kuras virsmas segums nav piemērots, tādēļ nereti ligzdošana ir nesekmīga. Vēl viena iespēja ir uz salas veidot speciālu platformu (tādējādi putniem imitējot piestātņi), ko pēc tam noklāt ar oļiem/granti, tomēr šāds variants būtu tehniski sarežģītāks un līdz ar to dārgāks, kā arī no piemērotības viedokļa putniem, visticamāk, būtiski neatšķirtos no pirmā varianta. Vieta kur, kā un kādā izmērā tieši veidot šo grants/oļu klājumu, būtu jāizvēlas, konsultējoties ar ornitologiem, kā arī ņemot vērā arī ekonomiskās un tautsaimniecības intereses (lai rastos pēc iespējas mazāks traucējums ostas darbībām un otrādi). Paredzams, ka piemērotas ligzdvietas izveide Žurku salā liktu uz piestātnes ligzdojošajiem putniem pārcelties ligzdot uz izveidoto ligzdvietu. Tas gan varētu nenotikt pirmajā sezonā, bet vairāku gadu laikā. Putnu pārcelšanās prom no piestātnes būtu arī kravu pārkraušanas darbu interesēs – būtu iespējams brīvāk un ilgākos periodos darboties uz piestātnes, nesatraucoties par putnu kolonijas apdraudējumu. Oļu laukumā būtu regulāri jāveic apsaimniekošana, bet tas būtiski neatšķirtos no pašreizējiem pasākumiem – nevajadzētu ļaut tam aizaugt ar krūmiem.

Alternatīva augstākminētajiem darbiem, ir tieši daļu no piestātnes apbērt ar oļiem, lai radītu labvēlīgu ligzdošanas vietu zīriņiem. Šāds risinājums, iespējams būtu lētāks un vienkāršāk realizējams. Piestātnes apbēršana ar oļiem veicama tikai gadījumā ja pārskatāmā nākotnē nav plānota kravu pārkraušana. Vai arī tiek pieļauta iespēja kravas nepārkraut putnu ligzdošanas laikā no aprīļa līdz jūlijam. Pašreiz pilnībā pietiekami būtu apbērt tikai vienu no piestātnes platformām – to uz kuras jau šobrīd zīriņi ligzdo.

Sala arī turpmākajos gados jāapseko trīs reizes sezonā: maija vidū, jūnija sākumā – vidū un jūnija beigās – jūlija sākumā (atkarībā no konkrētā gada fenoloģijas), lai noskaidrotu ligzdojošo putnu sugu sastāvu un ligzdu skaitu, kā arī ligzdošanas sekmes gan kaijām, gan pīlēm un bridējputniem. Obligāti jākontrolē situācija attiecībā uz plēsīgajiem zīdītājiem (Amerikas ūdele, lapsa). Ja tie ieviesušies, jāveic pasākumi to iznīdēšanai.

Dabas liegums “Krēmeri”

Krēmeri - niedrāju un atklāta ūdens teritorija Daugavas kreisajā krastā - jau kopš 1980. gadiem ir zināms kā ūdensputnu, t.sk. lielo ķīru ligzdošanas vieta, tāpēc 1993. gadā tam noteikts dabas lieguma statuss.

Ūdens aizņemtajā lieguma teritorijā periodā no 2009. līdz 2012. gadam tikušas pļautas niedres, no krūmu aizauguma atbrīvota platība starp ezeriņu un Voleru ielu, kā rezultātā radās ar pļavai raksturīgu veģetāciju klāta teritorija. Tika izveidota arī neliela peldoša platforma, kuras mērķis bija piesaistīt ligzdošanai kaijveidīgos putnus. Šie pasākumi deva pozitīvu rezultātu - pēc ilgāka pārtraukuma 2010. gadā šeit atsāka ligzdot lielie ķīri, kā arī citas, t.sk. aizsargājamās, ūdensputnu sugas. Vairākas ūdensputnu sugas izmantoja to kā atpūtas un barošanās vietu. Tomēr 2015. gadā lielo ķīru koloniju izpostīja lapsa, un tie šajā vietā turpmāk līdz 2019. gadam vairs neligzdoja. Ezeriņa krasti pilnībā aizauga ar biezu niedrāju, no ūdens tālākā piekraste – ar krūmiem, vēlāk jau ar kokiem. Līdz ar to pilnībā izzuda klajā krasta pļava, kas bija piemērota bridējputnu (ķīvīte, pļavas tilbīte, u.c.) ligzdošanai.

Rīgas brīvostas pārvalde 2018. gada nogalē veica vērienīgus biotopu apsaimniekošanas pasākumus, kas vērsti uz dabas lieguma veģetācijas pārveidošanu, pielāgojot to ūdensputnu ligzdošanas vajadzībām. Tie ietvēra ūdenstilpes krasta līnijas atbrīvošanu no krūmu un jauno koku apauguma, niedru un vilkvālišu pļaušanu gar ūdens-krasta līniju. Līdz ar to izveidojās sekmīgai dažādu ūdensputnu grupu (zosveidīgie, bridējputni) gan ligzdošanai, gan barošanās un atpūtas vajadzībām nepieciešamā brīvā pieeja ūdenim. Lai uzlabotu situāciju atkārtoti biotopu apsaimniekošanas pasākumi tika veikti arī 2022. gadā. Šī gada pavasarī ūdenstilpnei pieguļošajā teritorijā tika nopļautas niedres.

13. attēls. Skats uz Krēmeru ūdenstilpes centrālo daļu virzienā uz DA,
2025. gada 19. jūlijā.
Andra Stīpnieka foto

14. attēls. Mākslīgā ligzda Krēmeru ūdenstilpē 2025. gada 19. jūlijā.
Andra Stīpnieka foto

Krēmeru dabas liegums šogad tika apmeklēts divas reizes. Pirmais apmeklējums veikts 11. jūlijā, kad tika apmeklēta lieguma teritorija. Otrs apmeklējums veikts 19. jūlijā, kad apsekošana veikta gan no krasta, gan laivas. Divas apsekošanas reizes ir uzskatāmas par pietiekamām, lai objektīvi spriestu par teritorijas ornitofaunu.

Šī sezona ligzdojošajiem ūdensputniem Krēmeros, salīdzinājumā ar citiem gadiem, ir vērtējama kā salīdzinoši sekmīga. Kā katru gadu, ezeriņā ligzdo paugurknābja gulbis. Domājams, ka šis gulbju pāris šeit ligzdo jau vismaz pēdējos septiņus gadus. Pilnu novēroto ūdensputnu sugu sarakstu iespējams apskatīt 4. tabulā. Tika novērota meža pīle ar nesen izvestiem mazuļiem, kas norāda, ka tā ir ligzdojusi turpat lieguma teritorijā. Netika konstatēta kajjveidīgo putnu ligzdošana. Ir pamats uzskatīt, ka 2020. gada pavasarī izveidojušos lielo ķīru koloniju (100-200 pāri) tā paša gada vasarā iznīcināja lapsa vai Amerikas ūdele. Pēc kolonijas iznīcināšanas putni nākamo gadu laikā vairs nav atgriezušies. Citu sugu ūdensputni novēroti tikai pārlidojot vai ūdenstilpi izmantojot kā barošanās vietu. Tāpat kā iepriekšējos gados, ezeriņos konstatēti bebri.

Redzams, ka pēc 2021. gada putnu ligzdošanas sezonas Rīgas brīvostas pārvaldes veiktie biotopu kopšanas darbi – krūmu izciršana un niedru izplāušana – ir nākusi par labu teritorijā sastopamajiem putniem un to efekts ir jūtams vēl šodien .

Lai veicinātu pļavu biotopu saglabāšanos, Rīgas brīvostas pārvalde ir atbalstījusi priekšlikumu par kazu izmantošanu teritorijas noganīšanā. Priekšlikums tika apspriests ar ieinteresētajām pusēm un saņemtas ekspertu rekomendācijas. 2022. gada pavasarī ūdenstilpes piekrastē netālu no Voleru ielas ir izbūvēta novietne un aploks, kurā tiek turētas kazas (16. attēls). Kazu aploks nekādus traucējumus putniem nerada. Kazu ganīšana veicinājusi zālāju biotopu saglabāšanos un uzturēšanu.

15. attēls. Krēmeru ūdenstilpes piekraste, kur izbūvēts kazu aploks un novietne 2023. gada 24. maijā. *Ivo Dinsberga foto*

2023. gada ziemā Rīgas brīvostas pārvalde finansēja arī septiņu mākslīgo ligzdvieta izvietojumu meža pīlēm (17. attēls). Ligzdvietas tika vienmērīgi izvietotas Krēmeru ūdenstilpes teritorijā (16. attēls). Pirmajos divos gados – 2023. un 2024., ligzdošana mākslīgajās ligzdās netika konstatēta. Ticamākais iemesls, kādēļ pirmajos gados neviena no ligzdām nav bijusi apdzīvota, ir tas, ka lokālās populācijas meža pīles vēl nav apguvušas šo “jauninājumu” un tā piedāvātās priekšrocības. Tomēr šogad, 19. jūlijā pārbaudot ligzdvietas, konstatēts, ka trijās no tām ir notikusi ligzdošana. Visas ligzdas izvestas sekmīgi. Iespējams, šī gada augstais ūdenslīmenis ir bijis nozīmīgs faktors, kādēļ uzreiz trīs mākslīgās ligzdas tikušas aizņemtas. Domājams, ka turpmāko gadu laikā pīles turpinās izmantot izvietotās mākslīgās ligzdas.

Viena no ligzdvietām bija bojāta ārējo apstākļu (iespējams, vēja) ietekmes rezultātā ir bojāta, viena izaugusi vilkvāļītēs (kas atvieglo plēsēju piekļūšanu), bet trešajai ir nepieciešams papildināt sienu. Pārējās četras ligzdas ir pilnībā veselas.

16. attēls. Krēmeru ūdenstilpē izvietoto mākslīgo ligzdviētu telpiskais attēlojums.

17. attēls. Mākslīgās ligzdas uzstādīšana Krēmeru ūdenstilpē 2023. gada 7. februārī.
Andra Stīpnieka foto.

18. attēls. Vilkvālēs izaugusi mākslīgā ligzdvieta – 2025. gada 19. jūlijā.
Andra Stīpnieka foto

19. attēls. Izvesta meža pīles ligzda mākslīgajā ligzdvietā Krēmeros
2025. gada 19. jūlijā.
Andra Stīpnieka foto.

4. tabula. Krēmeru liegumā ligzdojošie un novērotie ūdensputni laikā no 2008. līdz 2025. gadam

Gads	2008	2009*	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Suga																		
Cekuldūkuris							1 ligzda	？**					≥1 pāris					
Lielais dumpis	?	?	?	?	?	1 pāris	?	1 pāris	1♂**	1♂	1♂	1♂	1♂	1♂				1 pāris
Zivju gārnis	?	?	2 eks.	5 eks.	1 eks.	4 eks.	3 eks.	?	1 eks.	1 eks.	2 eks.	1 eks.			1 eks.	1 eks.	3 eks.	
Lielais baltais gārnis					1 eks.						2 eks.	1 eks.					1 eks.	
Laucis	1 pāris?	?	?	4-5 pāri	daži pāri	>3 pāri	10 ligzdas, 1 perējums	>5 ligzdas	5 eks.	>6 eks.	?	2 eks.,1 pāris, 3 eks	≥2 ligzdas	≥1 ligzda		2 eks.	1 eks.	
Ūdensvistiņa							1 pāris						1 pāris?					
Dumbcālis									>5♂	>5♂	1♂	1♂	1♂	1♂				
Sudrabkaija							daži eks.				pārlido					pārlido	pārlido	pārlido
Lielais ķīris		desmiti eks.	20-30 pāri	150-200	150-200	250	150	300				50-100 pāri	100-200 ligzdas			pārlido		pārlido
Upes zīriņš										pārlido	pārlido	1 barojas			1 barojas			1 barojas
Ķīvīte		?	1 pāris	4-5 pāri	3-5 pāri	2 pāri	1 pāris	1 pāris			1 eks. pār- lido	10 eks., 1 pāris						
Upes tārtiņš												2 pāri riesto			1 eks.			
Smilšu tārtiņš											2 eks.				1 eks.			
Upes tilbīte												1 eks.						
Mērkaziņa											2 eks.	2, 1 eks.						
Paugurknābja gulbis		?	1 pāris	1 pāris	1 pāris	1 pāris	1 pāris	1 pāris		1 ligzda	1 pāris	1 ligzda	1 ligzda	1 ligzda	1 ligzda	1 ligzda	1 ligzda	1 ligzda
Baltvēderis							1♂		5 eks.			1♂						
Meža pīle	1 pāris	?	daži pāri	>2 pāri	daži pāri, 26 eks.	daži pāri	22 ♂; vai- rāki pāri, 1 ligzda	vairāki pāri	7 eks.	1 ♀ ar ma- zuļiem	1 ♀ ar ma- zuļiem	22 eks.	≥2 pāri	≥1 ligzda +21 eks.			ap 20	3 ligzdas
Platknābis				1 pāris?	?	?	2♂		1♀,2♂			2 eks.	2♂					
Kriklis				1 pāris?	?	?	?		10 eks.	1 pāris, >18 eks.								
Priekšķe		?	1 pāris	1 pāris?	?	?	?	2 pāri?		1 pāris		1 eks.		2♂				
Pelēkā pīle										1 pāris	1 pāris	2 pāri						
Brūnkaklis									1♂									
Niedru līja	?	?	1 eks.	1 pāris?	?	1 pāris	?	1 pāris?		1 pāris?	1 eks.	1 eks.,1♀	1 ♀		1 eks.	1 eks.	1 pāris	1 pāris

*? – iespējama ligzdošana, skaits nav zināms; ** ♂- tēviņš; *** ♀- mātīte

Citi ar ūdenstilpēm saistīti zvirbulveidīgie putni: somzīlīte, bārdzīlīte, ceru ļauķis, niedru strazds, laktīgala, niedru stērste.

Ieteikumi turpmākai darbībai

Pēc veiktajiem ūdenstilpes pļaušanas/attīrīšanas darbiem pļaušanas un attīrīšanas darbi šogad nav nepieciešami. Nākamajā gadā noteikti nepieciešams apsvērt vilkvālīšu pļaušanu/fragmentēšanu jo pašlaik ūdenstilpe ar tām sāk strauji aizaugt. Vilkvālīšu pļaušana jāveic jūlija beigās vai augusta sākumā, kad ir to maksimālais veģetācijas periods. Pļaujot citā laikā, var tikt panākt pretējs efekts.

Diemžēl bez plēsīgo zīdītāju (Amerikas ūdele, lapsa) kontroles (izķeršana un/vai likvidācija) nav iespējama sekmīga kajjveidīgo ligzdošanas koloniju izveidošanās un vairuma citu ūdensputnu ligzdošana. Kontroles pasākumi jāveic ziemā un pavasarī līdz aprīlim (pirms ligzdošanas sezonas sākuma). Bez šī pasākuma īstenošanas pat ideāla biotopa izveidošanai var būt ne tikai neitrālas, bet pat negatīvas sekas – putni ligzdošanu uzsāks, bet rezultātā kļūs par vieglu upuri iepriekšminētajiem zīdītājiem. Gan kaiju kolonijas neesamības dēļ, gan arī pašu plēsēju darbības rezultātā citu ūdensputnu, (piemēram, pīļu) ligzdošanas sekmes būs daudz zemākas vai Krēmerus kā ligzdošanas vietu pīles neizvēlēsies. Tā kā publiskās vietās pilsētas teritorijā plēsēju kontrole ir problemātiska (neiespējama), būtu nepieciešami pasākumi, lai ligzdojošos putnus no tiem pasargātu. Pirmais solis – izvietotas mākslīgās ligzdvieta meža pīlēm – jau ir veikts. Gadījumā, ja turpmākajos gados visas mākslīgās ligzdas būs aizņemtas, būtu vērts apsvērt papildu pāris ligzdu izvietojumu, bet pašlaik tas nav nepieciešams.

Iedzīvotāju intereses veicināšanai un zināšanu palielināšanai par dabas vērtībām Rīgā ezeriņa austrumu krastā ieteicams izveidot vienkāršu, nelielu, apmēram 2-3 m augstu novērojumu platformu. Uz platformas varētu būt izvietotas arī informācijas plāksnes par tuvējā apkārtnē sastopamajiem putniem.

Dabas parka „Piejūra” dabas lieguma zona „Mīlestības saliņa”

Mīlestības saliņā vērienīgi biotopu uzlabošanas darbi pēdējo reizi ir veikti 2009. gadā. Lai uzlabotu ūdensputnu ligzdošanas apstākļus Mīlestības saliņas dienvidaustrumu (centrālajā) ezeriņā tika izveidotas vairākas mākslīgas saliņas, kā arī noenkurots peldošs plosts (kas patlaban pilnībā izjucis un izskalots krastā). Šo pasākumu mērķis bija piesaistīt ligzdošanai vispirms kaijveidīgos (lielais ķīris, upes zīriņš), pēc tam arī citus ūdensputnus – pīles, bridējputnus. Diemžēl šie pasākumi tā arī nav devuši gaidītos rezultātus, jo turpmākajos gados kaijveidīgo un/vai bridējputnu ligzdošana šeit ne reizi nav konstatēta. Iespējamie iemesli minēti jau iepriekš, proti, šo sugu putnu populācijas pēdējās desmitgadēs skaitliski samazinājušās gan Latvijā, gan plašākās apkārtnējās teritorijās, un vienkārši nav putnu, kas varētu tās aizņemt. Patlaban gan centrālā, gan ziemeļu ezeriņa krasti ir pilnībā aizauguši ar blīvu niedru gredzenu, daudz ir arī krūmu un koku. Mākslīgajās saliņās šobrīd izveidojusies pļavu augāja veģetācija, kas daļēji piemērota ūdensputnu ligzdošanai, bet arī tās sākušas aizaugt ar krūmiem. Salas dienvidu piekrastē kokos izvietoti vairāki gaigalām un lielajām gaurām ligzdošanai paredzēti piemēroti būri. Visa sala kopumā redzama 20. attēlā. Teritorija starp abiem ezeriņiem, t.sk. to krasti gar kanālu, arī aizauguši ar vienlaidu niedrāju.

Šogad Mīlestības saliņa apmeklēta 22. jūnijā, iebraucot tās centrālajā ezeriņā ar laivu, kā arī aplūkojot to no novērošanas torņa un apstaigājot mežu un kāpas. Ne veģetācijas, ne putnu klātbūtnes ziņā būtiskas izmaiņas kopš 2015. gada nav notikušas. Ūdeņos ap salu, abos ezeriņos, niedrājā un centrālo ezeriņu ieskaujošajā mežā un pļavās novēroto putnu saraksts apskatāms 5. tabulā.

Apmeklējuma laikā salas apkārtnē, ezeriņos un niedrājā konstatētas 13 ar ūdeņiem saistītas putnu sugas (5. tabula). Vairākas no tām ligzdo Mīlestības saliņas teritorijā, bet daļa izmanto teritoriju kā barošanas un atpūtas vietu vai vienkārši pārlido tranzītā. Centrālajā ezeriņā, līdzīgi kā citus gadus, atrasta paugurknābja gulbja ligzda, kā arī novērots paugurknābja gulbju pāris ar mazuļiem. Salas piekrastē Daugavas krastā novērota lielās gauras *Mergus merganser* mātīte ar mazuļiem. Pārbaudot vairākus salas dienvidu galā kokos izvietotos gauru/gaigalu būrus, ligzdošana tajos netika konstatēta. Uz salas ir atrodams samērā daudz vecu koku ar dobumiem un pusdobumiem, kuros lielā gaura varētu ligzdot, tomēr neviena ligzda nav atrasta.

Salas pļavā un ar mežu klātajās teritorijās konstatētas 17 ar ūdeņiem tieši nesaistītas putnu sugas (6. tabula), galvenokārt zvirbuļveidīgie putni (16 sugas), kā arī vistu vanags *Accipiter gentilis*. Šie putni izmanto salu gan kā ligzdošanas, gan kā barošanās un atpūtas vietu. Viena no reģistrētajām zvirbuļveidīgo putnu sugām - brūnā čakste *Lanius collurio* iekļauta MK īpaši aizsargājamo sugu sarakstā.

Uz Mīlestības salā ligzdojošajiem ūdensputniem negatīvu iespaidu atstāj to pastāvīgi apdzīvojošās pelēkās vārnas *Corvus cornix*. Jau daudzus gadus to apdzīvo bebri (atrasta māja un alas) un stirnas. Šie zīdītāji ūdensputnu ligzdošanu neapdraud.

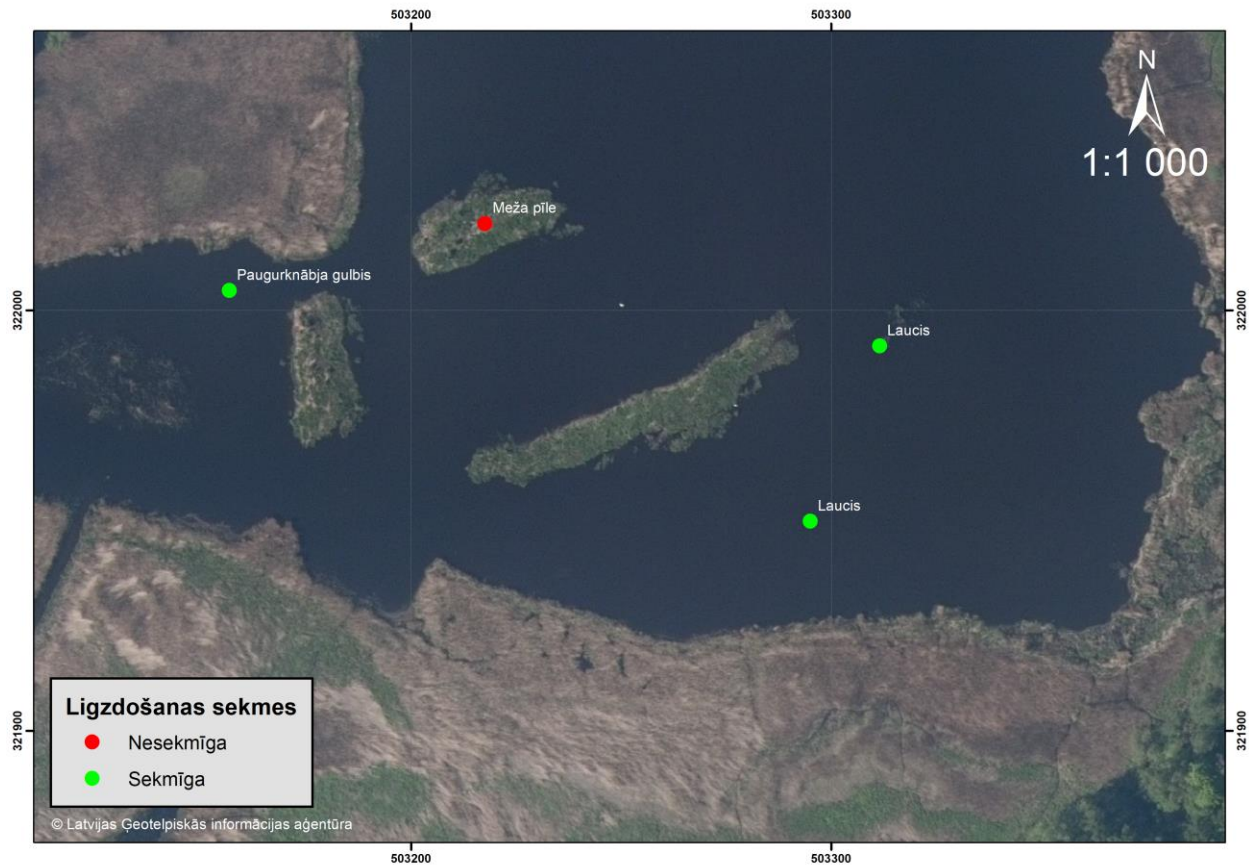
20. attēls. Mīlestības salas 2020. gada aerofotouzņēmums.

5. tabula. Mīlestības salīnā 2025. gadā,
apmeklējumu laikā konstatētie, ar ūde-
ņiem saistītie putni

Suga	Skaits	Statuss*
Cekuldūkuris	1	Ligzdo
Laucis	4	Ligzdo
Paugurknābja gulbis	4	Pāris ar mazuļiem
Lielā gaura	1	Māfīte ar mazuļiem
Meža pīle	≥5	ligzdo
Seivi ķauķis	1	Dzied
Niedru strazds	1	Dzied
Ceru ķauķis	2	Dzied
Ezeru ķauķis	2	Dzied
Lielais baltais gārnis	1	Pārlido
Niedru stērste	2	Dzied
Pelēkā pīle	2	Ligzdo?
Sudrabkaija	2	Pārlido

6. tabula. Mīlestības salīnā 2025. gadā,
apmeklējumu laikā konstatētie, ar
ūdeņiem tieši nesaistītie putni

Suga	Skaits	Statuss
Mazais svilpis	1	Dzied
Žubīte	1	Dzied
Iedzeltenais ķauķis	1	Dzied
Lakstīgala	3	Dzied
Vārna	1	Novērots
Vistur vanags	2	Ligzdo
Brūnspārnu ķauķis	4	Dzied
Dzeltenā stērste	1	Dzied
Dzeltenā cielava	1	Novērots
Svirlītis	2	Dzied
Lielā zīlīte	1	Dzied
Zilzīlīte	1	Dzied
Melngalvas ķauķis	2	Dzied
Vītītis	3	Dzied
Koku čipste	4	Dzied
Čuņčiņš	2	Dzied
Brūnā čakste	1	Novērots

21. attēls. Mīlestības saliņas centrālajā ūdenstilpē 2025. gada sezonā atrastās ūdensputnu ligzdas un to sekmes.

Šī gada sezonā Mīlestības salas centrālajā ezeriņā tika atrasta viena meža pīles ligzda kura bija nesekmīga. To izpostījis kāds zīdītājdzīvnieks, visticamāk, Amerikas ūdele. Šo sezonu Mīlestības saliņā varētu uzskatīt par vienu no sliktākajām pēdējo gadu laikā. Visbūtiskākais faktors, kas šogad sezonu padarījis īpaši neveiksmīgu, ir vasarai neraksturīgi augstais ūdenslīmenis. Visticamāk, lielākā daļa ligzdu kas bija uz saliņām, applūda un gāja bojā. Arī apmeklējuma laikā bija novērojama spēcīga straume kas no Buļļupes pa kanālu plūda iekšā Mīlestības saliņas centrālajā ezeriņā. Uz saliņām saskalotās ūdensaugu atliekas (23.attēls) liecināja, ka pirms laika ūdenslīmenis ir bijis pat vēl augstāks.

Šogad apsekošanas laikā tika novēroti divi lauču pāri ar mazuļiem. Ezeriņā novērots cekuldūkuru pāris ar mazuļiem, kas liecina par sekmīgu ligzdošanu. Šiem putniem ligzdas ir peldošas tādēļ tās neapdraud ūdenslīmeņa svārstības. Apmeklējuma laikā novērots arī viens pāris pelēko pīļu, kas uzturējās ezeriņā.

22. attēls. Zīdītājdzīvnieka izēstas meža pīles olas Mīlestības saliņā 2025. gada 22. jūnijā. *Andra Stīpnieka foto*

23. attēls. Ūdensaugu sanesumi, kas liecina par augstu ūdenslīmeni, uz Mīlestības saliņas centrālās salas. *Andra Stīpnieka foto*

Ieteikumi turpmākai darbībai

Mīlestības saliņas ezeriņi patlaban savu nozīmi kā kaijveidīgo putnu (lielais ķīris, upes zīriņš) ligzdošanas vieta lielā mērā ir zaudējusi, kaut arī salas teritoriju kā ligzdošanas, barošanās un atpūtas vietu izmanto vairāku sugu ūdensputni. Arī līdzšinējie pasākumi ligzdošanas apstākļu uzlabošanai nav devuši cerētos rezultātus. Par galvenajiem iemesliem uzskatāmi divi: populāciju brīvo rezervju trūkums, kas neļauj kolonizēt jaunas, ligzdošanai piemērotas teritorijas un plēsēju (Amerikas ūdeles, lapsas un vārnas) darbība salā.

Būtu jāveic ļoti vērienīgi biotopu pārveidošanas pasākumi, lai panāktu situācijas uzlabošanos, un diemžēl arī tad nav garantijas, ka ūdensputni teritorijā atsāks ligzdot. Tomēr tāpat kā līdz šim līdzekļu esamības gadījumā iesakām: pirmkārt – izvietot mākslīgās ligzdvietas meža pīlēm. Šeit izvietojamās pīļu ligzdas nepieciešams veidot uz augstākiem balstiem nekā, piemēram, Krēmeros, jo ir vērojamas būtiskas ūdenslīmeņa svārstības. Iesakumam ieteicams izvietot vienu līdz divas šādas mākslīgās ligzdas. Otrkārt - vēlams būtu brīvas pieejas ūdenim izveidošana (niedrāja izplāušana) vismaz 50 m garā un 20-30 m platā joslā abu ezeriņu krastos. Mīlestības salas apsekošana jāturpina arī turpmākajos gados.

Kopsavilkums

Apkopojot pēdējo gadu laikā Žurku salā, Mīlestības salā un Krēmeros veiktos novērojumus un izmantojot kopš 2008. gada ievāktos datus, šajās Rīgas brīvostas teritorijās, secināts sekojošais:

1. **Žurku salā**, pateicoties tās regulārai attīrīšanai no krūmiem, kaijveidīgajiem putniem un pīlēm ir piemēroti apstākļi ligzdošanai ar augstām ligzdošanas sekmēm. Šogad salā tika atrastas 276 sudrabkaiju ligzdas, kas ir vidējais rādītājs. Žurku salas kolonija ir uzskatāma par vienu no lielākajām (iespējams – lielāko) sudrabkaiju koloniju Latvijā, tādēļ būtiski ir to saglabāt. Trešo sezonu pēc kārtas uz piestātnes ligzdoja upes zīriņi. Diemžēl, šogad ligzdošana vērtējama kā ļoti slikta, atrastas tikai 11 ligzdas no kurām neviena nebija sekmīga. Tāpat kā pēdējos pāris gadus, arī šogad tika konstatēts ligzdojam viens jūraszāgatu pāris. Pēc gada pārtraukuma, salā atgriezies arī paugurknābja gulbju pāris.

Šogad nedaudz pieaudzis salā ligzdojošo pīļu skaits. Kopā tika konstatētas 36 pīļu ligzdas, kas vērtējams kā labs rādītājs. No visām ligzdām 25 bija meža pīļu (52% sekmīgu ligzdu), bet 11 – pelēko pīļu ligzdas (91 % sekmīgu ligzdu). Šogad sekmīgo ligzdu īpatsvars, skaitot abas sugas kopā, ir vērtējams kā slikts – 63,9% (79,3% pērn). Vidējais septiņu gadu sekmības rādītājs pīlēm ir 72,2 %, kas ir augstāk nekā vidēji citās dabiskajās dzīvotnēs. Galvenais faktors, kas veicina sekmīgu pīļu ligzdošanu, ir lielā sudrabkaiju kolonija, kā arī salas faktors – potenciālajiem ligzdu postītājiem to ir grūtāk sasniegt. Šogad ir ievērojami krities to ligzdu skaits kurās konstatētas neizšķīlušās olas – vien 30,6 % ligzdu, kas ir otrais labākais rādītājs kopš 2019. gada. Tomēr, jāņem vērā, ka novērotais īpatsvars tāpat ir augstāks nekā citviet, tālu no cilvēka ietekmētas vides.

Iepriekšējos gados, spriežot pēc postījumu pazīmēm, radās aizdomas, ka salu regulāri apmeklē Amerikas ūdele. Tomēr, pēdējos divus gadus tās darbība nav droši konstatēta. Pīļu ligzdu postījumus, kurus bija iespējams noteikt, veikuši putni. Līdzīgi kā citus gadus, arī šogad atrasti bojāgājuši sudrabkaiju jaunie putni. Tomēr visu putnu bojāejas cēloni nav iespējams noteikt.

Jāturpina periodiska krūmu apauguma likvidēšana. Šogad noteikti ir nepieciešama krūmu apauguma likvidēšana! Salā augošie plūškoki un citi krūmi ir sasnieguši ievērojamus izmērus. Kopumā Žurku sala ir laba ūdensputnu ligzdošanas vieta, un atzīstama kā **labs piemērs tam, kā ar mērķtiecīgu darbību iespējams uzlabot**

ūdensputnu, t.sk. aizsargājamu sugu, ligzdošanas vietas. Noteikti būtu nepieciešams apsvērt Žurku salā izveidot speciālu, ar oļiem/granti noklātu, upes zīriņiem paredzētu ligzdošanas vietu. Šāda vieta veicinātu putnu pārvākšanos no piestātnes uz vietu, kas tiem būtu piemērotāka, kā arī neradītu konfliktu ar potenciālajiem piestātnes izmantotājiem. Provizoriski tas varētu būt Žurku salas ziemeļu gals. Iesākumā ar oļiem klātais laukums varētu būt ap 10 m² (ideālā gadījumā – vairāk). Oļiem vai grantij jābūt samērā smalkas frakcijas, līdz 1 cm lieliem. Tomēr, ja līdzekļi atļauj šādu ligzdošanas vietu Žurku salā izveidot, pirms to veikt, iesakām konsultēties ar ornitologiem, lai detalizētāk apspriestu izveidi.

Alternatīva salas apbēršanai ir izmantot jau esošo piestātni. Piestātnes dienvidu platformu, kur pašreiz ligzdo upes zīriņi varētu apbērt ar oļiem, tādējādi nodrošinot putniem piemērotu ligzdošanas substrātu. Šī darbība varētu izmaksāt lētāk un būtu tehniski vienkāršāk realizējama. Šo opciju realizēt būtu aktuāli situācijā, ja uz piestātnes nav plānoti intensīvi kravu pārkraušanas darbi vai arī tos putnu ligzdošanas laikā (aprīlis-jūlijs) neveic. Līdzīgi kā salas apbēršanas gadījumā, pirms veicamajām darbībām nepieciešams konsultēties ar ornitologiem par plānotajiem darbiem.

- 2. Krēmeros** 2019. gadā pēc vērienīgajiem niedru pļaušanas un koku/krūmu ciršanas pasākumiem novērota pozitīva ietekme uz teritorijā sastopamajiem putniem. Tomēr jau 2020. gadā un 2021. gadā, turpinoties intensīvai atjaunoto pļavu aizaugšanai ar krūmiem, kokiem un niedrēm, situācija būtiski pasliktinājās. Atkārtoti Rīgas brīvosta pļaušanas darbus veikusi pirms 2022. un 2025. gada sezonas, ievērojami uzlabojot situāciju teritorijā. Šobrīd ir atjaunota piekrastes pļava, izpļauts niedrājs. Pēc šī gada sezonas pļaut nav nepieciešams. Pēc nākamās - 2026. gada - sezonas beigām, nepieciešams apsvērt vilkvālišu pļaušanu Krēmeru ūdenstilpē. Šobrīd tās pastiprināti sāk augt un aizņemt arvien lielākas platības, kas potenciāli var radīt putniem nelabvēlīgus apstākļus nākotnē. Vilkvālišu pļaušana veicama uzreiz pēc sezonas beigām – jūlija beigās/augusta sākumā jo tad ir veģetācijas perioda maksimums un pļaušana sniegs vislielāko efektivitāti.

Krēmeru dabas liegumā ligzdojošo putnu lielākais drauds ir nekontrolētā plēsīgo zīdītāju (redzēta lapsa; iespējams, dzīvo arī Amerikas ūdele) un pelēko vārnu darbība. Tieši plēsēju dēļ nesekmīga bijusi lielo ķīru ligzdošana gan 2019. gadā (mēģināja ligzdot daži pāri), gan 2020. gadā (nesekmīga 100-200 pāru liela kolonija). Vēlākos gados lielie ķīri

šeit ligzdot nav pat mēģinājuši. Lielo ķīru kolonijas neesamības dēļ vieta kļūst mazāk pievilcīga bridējputniem un pīlēm. Pēdējos gadus lieguma teritorijā sekmīgi ligzdo paugurknābja gulbis. Krēmeriem ir potenciāls kā veiksmīgai ūdensputnu, t.sk. aizsargājamo sugu ligzdošanas, atpūtas un barošanās vietai, ja tiek veikti mērķtiecīgi biotopu izveides un uzturēšanas pasākumi, tomēr tie prasa lielus līdzekļus. Rīgas brīvosta 2023. gada ziemā finansēja septiņu mākslīgo ligzdu meža pīlēm izvietojumu Krēmeros. Lai gan neviena no tām netika apdzīvota ne 2023. ne 2024. gada sezonās, šogad pirmo reizi tika konstatēts, ka pīles tajās ligzdojušas. Apdzīvotas bija trīs no septiņām ligzdām un visas apdzīvotās arī sekmīgi izvestas. Pagaidām septiņas ligzdas ir pietiekams daudzums, bet, vērtējot to apdzīvotību, turpmākajos gados to skaitu varētu palielināt, tomēr tā nav pirmā prioritāte. Pilnu veicamo pasākumu kopumu efektīvai teritorijas apsaimniekošanai, lai to padarītu un uzturētu putniem piemērotu, iespējams apskatīt sertificēta putnu eksperta atzinumā kas šai teritorijai sagatavots pēc Rīgas Brīvostas pasūtījuma.

- 3. Mīlestības salā** kopš 2009. gada nav notikušas būtiskas ūdensputnu un citu putnu faunas izmaiņas ne sugu sastāva, ne skaita ziņā. Diemžēl nav izdevies kā ligzdotājus šeit piesaistīt kaijveidīgos putnus. Tāpat kā iepriekš, šo teritoriju - abus ezeriņus (ieskaitot mākslīgās saliņas centrālajā ezeriņā), niedrāju un mitrās pļavas kā ligzdošanas vietu izmanto tādas ūdensputnu sugas kā paugurknābja gulbis, meža pīle, lielā gaura, cekuldūkuris un laucis. Vairāku sugu ūdensputni, t.sk. kaijveidīgie, Mīlestības salā uzturas barojoties vai atpūšoties. Šajā sezonā uz mākslīgajām saliņām atrasta viena meža pīles ligzda kura bija nesekmīga. To izpostījis kāds zīdītājs, ticami, ka Amerikas ūdele. Šogad ir vasarai neraksturīgi augsts ūdenslīmenis un, domājams, vairums pīļu ligzdu gājušas bojā zem ūdens. Sekmīgi ir ligzdojis paugurknābja gulbis un divi pāri lauču. Novērots arī viens pāris pelēko pīļu, bet to ligzdošana nav droši pierādīta.

Salā ligzdo daudzas zvirbuļveidīgo putnu sugas, kas apdzīvo salas niedrājus, krūmājus, pelēko kāpu, pļavas un mežus. Pamatoti var uzskatīt, ka Mīlestības salas lielākā vērtība ir tieši lielais dažādu biotopu kopums, kas tajā atrodams, nodrošinot dzīvotnes ne tikai ūdensputniem, bet arī daudzām citām, t.sk. aizsargājamām, putnu sugām.

Lai piesaistītu šai teritorijai lielāku ūdensputnu sugu skaitu, t.sk. kaijveidīgos putnus, kuru klātbūtne savukārt kļūtu par signālu arī citām sugām, ka tajā ir

iespējama sekmīga ligzdošana, būtu jāveic vērienīgi biotopu pārveidošanas pasākumi. Tomēr arī tie nav garantija tam, ka sugu daudzveidība būtiski palielināsies, jo daudzām sugām trūkst brīvo rezervju, kas varētu kolonizēt jaunradītās dzīvotnes. Arī plēsīgo zīdītāju spiediens uz ūdensputniem šādās salīdzinoši nelielās teritorijās ir tik liels, ka, neveicot to kontroli, arī ligzdošanai piemērotas vietas kļūst par “ekoloģiskajiem slazdiem” – putni sāk ligzdot, bet to ligzdas tiek izpostītas un turpmāk tie šādas vietas ligzdošanai vairs neizvēlas.

Šobrīd, eksperimentālā kārtā, varētu teritorijā izvietot vienu līdz divas mākslīgās meža pīļu ligzdas. Jāņem vērā, ka šo ligzdu balstiem jābūt augstākiem nekā, piemēram, Krēmeros izvietotajām jo Mīlestības saliņas ezerīnos regulāri vērojamas krasas ūdenslīmeņa svārstības. Pirms nākamā gada sezonas pļaušana nav nepieciešama.

4. Ieteikumi/secinājumi kas attiecināmi uz teritorijām kopumā:

Viss augstākminētais kopumā liecina par to, ka, **pareizi veicot dažāda veida biotehniskos pasākumus, ir iespējams uzlabot ūdensputnu dzīves apstākļus, tādējādi paaugstinot sugu daudzveidību un vismaz daļēji kompensējot attiecīgo biotopu zudumu antropoloģiskā spiediena rezultātā.**

Turpmākajos gados vēlams turpināt visu trīs vietu monitoringu attiecībā uz ligzdojošajiem ūdensputniem, lai konstatētu notikušās izmaiņas, novērtētu veikto pasākumu rezultātus un izstrādātu pamatotus ieteikumus ligzdošanas apstākļu uzlabošanai.